

Hírlevél 2007/9.

- EMCDDA HÍREK
- EDDRA HÍREK
- UTAZÁSI BESZÁMOLÓ – BIZONYÍTÉKON ALAPULÓ GYAKORLAT - MÓDSZERTANI KONFERENCIA
- BIZONYÍTÉKON ALAPULÓ KUTATÁSI OLDALAK A WEBEN

EMCDDA HÍREK

Megújult az EMCDDA nemzeti kábítószer-stratégiákkal és akciótervekkel foglalkozó weboldala. A 2006 végén gyűjtött adatokat ismertető oldal az EU 27 tagállamán kívül Horvátország, Törökország és Norvégia programját is tartalmazza. A különböző nemzeti stratégiák áttekintését - mint minden évben - az EMCDDA hamarosan megjelenő 2007-es Éves Jelentése is tartalmazza majd. A stratégiák elérhetősége a szervezet honlapján:

<http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nnodeid=1360&sLanguageiso=EN> ■

Az EMCDDA és az EUROPOL igazgatóinak a Kábítószer-stratégiák és programok értékelése című konferencián elhangzott közös prezentációja nyilvános az alábbi oldalon. Az előadás témája a drogstratégiával kapcsolatos döntéshozatal támogatása.

<http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.AttachmentDownload&NodeID=36360&slanguageISO=EN> ■

EDDRA HÍREK

Honlapunkról letölthető az EDDRA kérdőív magyar nyelvű változata:

(<http://www.drogfokuszpont.hu/dfp.web?mid=22>)

Amennyiben tudomása van olyan értékelt, bizonyítottan hatásos, prevenciós, kezelési vagy ártalomcsökkentő programról, mely megállná helyét az EDDRA adatbázisban (Kábítószer-kereslet Csökkentését Célzó Intézkedések Információs Rendszere - <http://eddra.emcdda.europa.eu>), kérjük lépjen kapcsolatba hazánk EDDRA menedzserével, Nádas Eszterrel.

Email: nadas.eszter@oek.antsz.hu

Tel.: (06-1) 476-1100 / 2637

Fax: (06-1) 476-1100 / 2635 ■

UTAZÁSI BESZÁMOLÓ OSZLÓBÓL

BIZONYÍTÉKON ALAPULÓ GYAKORLAT - MÓDSZERTANI KONFERENCIA

Oslo, 2007. szeptember 12-13.

Nádas Eszter - Nemzeti Drog Fókuszpont

Szeptember 12-13. között került megrendezésre a „Bizonyítékon alapuló gyakorlat” című Reitox Akadémia Oslóban. A képzés első napján előadások hangzottak el a témáról, a második napon pedig az egyes drog fókuszpontok képviselői vitatták meg saját szerepüket a bizonyítékon alapuló/bevált gyakorlatokkal kapcsolatos információk terjesztésének elősegítésében.

A bizonyítékon alapuló orvoslás a rendelkezésre álló legjobb bizonyítékoknak a lelkiismeretes, világos és körültekintő felhasználása a betegek ellátásával kapcsolatos döntésekben. A bizonyítékon alapuló orvoslás gyakorlása a személyes klinikai szaktudás és a szisztematikus kutatómunka során megszerzett legjobb tudományos bizonyítékok integrációját jelenti (Sackett et al. 1996).

Bizonyítékon alapuló gyakorlat: beavatkozások, melyek következetes tudományos bizonyítékkal szolgálnak arra vonatkozóan, hogy kapcsolatban állnak a klienseknél kívánt eredménnyel. (Jennifer Hillebrand előadása, Reitox Academy, Oslo)

A bizonyítékon alapuló gyakorlat fogalma először az orvostudományban jelent meg, később azonban egyre több tudományág vette át módszereit, így ma már a szociális munka, az oktatás és a kábítószer-probléma kezelése területén is találkozhatunk a bizonyítékon alapuló gyakorlat megközelítéssel. Manapság egyre több kutatás foglalkozik a különböző prevenció és kezelési programok hatékonyságának vizsgálatával, melyek eredményeiből azután szisztematikus irodalmi áttekintések is készülnek. Egyes országokban több, másokban kevesebb ilyen kutatást végeznek, az eredmények azonban gyakran nem jutnak el a kliensekkel közvetlenül foglalkozó szakemberekhez. Ennek több oka egyrészt, hogy sok időt és energiát igényel a legújabb kutatási eredmények felkutatása, másrészt sok esetben egyszerűen nincs hozzáférésük a legfrissebb kutatási eredményeket, szisztematikus irodalmi áttekintéseket, meta-analíziseket tartalmazó adatbázisokhoz. A területen dolgozó szakembereken kívül a döntéshozók részéről is felmerül az igény, hogy a rendelkezésre álló „bizonyítékok” alapján hozzák meg döntéseiket.

Az EMCDDA ezért célul tűzte ki az elkövetkező évekre, hogy aktív szerepet vállaljon a bevált gyakorlatok (best practices) terjesztésében a tagállamok között, mely cél az EU drogstratégiájának cselekvési tervében (2005-2008) is megjelenik: „a kábítószerkereslet-csökkentő programok minőségének, értékelésének, az azokhoz való hozzáférésnek, és az értékelt bevált gyakorlatok hatékony terjesztésének javítása” (7. célkitűzés).

A drogvédelem területén eddig is sok olyan cikket, kutatási eredményt tettek hozzáférhetővé, melyek hozzájárulnak a bizonyítékon alapuló gyakorlatok terjesztéséhez (lásd PERK¹). Terveik szerint a következő évben indítják el az un. best practice portal-t (bevált gyakorlatok oldala), ahol a legutóbbi kutatási eredmények (szisztematikus irodalmi áttekintések, meta-analízisek) mellett a beavatkozások hatékonyságát növelő (bizonyítottan hatékony) irányelvekről, ajánlásokról is beszámolnak, mind a prevenció, mind a kezelés

¹ <http://www.emcdda.europa.eu/index.cfm?fuseaction=public.Content&nnodeid=9930&sLanguageiso=EN>

területén. Az oldal célcsoportja egyrészt a területen dolgozó szakemberek, a döntéshozók, valamint a téma kutatói lesznek.

A különböző módszerekkel végzett kutatások „bizonyító ereje” eltérő. Ez alapján hierarchikus sorrendbe rendezhetők, melyet a bizonyíték-piramis (evidence pyramid) jelenít meg:

Eset sorozatok (case series): kontrollcsoport nélküli megfigyeléses vizsgálatok, ahol egy gyógyító-megelőző eljárás hatásosságát, mellékhatását, eredményét több eset összegyűjtésével állapítják meg.

Eset-kontroll vizsgálatok (case control studies): olyan ok-okozati összefüggést kereső (retrospektív) vizsgálatok, amelyek során egy, már betegségben szenvedő csoportot (eset csoport) hasonlítanak össze egy jól összevethető kontroll-csoporttal. Megvizsgálják, hogy a két csoport

milyen mértékben volt kitéve egy bizonyos hatásnak (expozíció), és ebből következtetnek az expozíció és a betegség között fennálló kapcsolatra.

Kohorsz vizsgálatok (cohort studies): olyan ok-okozati összefüggést kereső (prospektív vagy retrospektív) vizsgálatok, melyek során egy bizonyos hatásnak (expozíció) kitétt csoportot hasonlítanak össze egy expozíciónak ki nem tett csoporttal. A két csoportban összehasonlítják, hogy a követési idő során milyen gyakorisággal lépett fel a betegség, majd ebből próbálnak következtetni az expozíció és a betegség közötti összefüggésre.

Randomizált kontrollált vizsgálatok (randomized controlled trials): olyan kísérleti klinikai vizsgálatok, melyekben egy egészségügyi beavatkozás biztonságosságának és/vagy hatásosságának vizsgálata során véletlenszerűen két csoportba, a kísérleti és a kontroll csoportba sorolják a résztvevőket és összehasonlítják a két csoportban elért eredményeket.

Szisztematikus irodalmi áttekintések (systematic reviews): általában specifikus kérdésekre koncentrálnak: kiterjedt irodalomkutatás segítségével módszertanilag megbízható vizsgálatok/kutatások áttekintése, értékelése és az eredmények összegzése előre meghatározott szempontok szerint.

Meta-analízisek (meta analysis): különböző vizsgálatok adatait és eredményeit összegyűjtő, azokat statisztikai módszerekkel összesítő és értékelő szisztematikus irodalmi áttekintések.

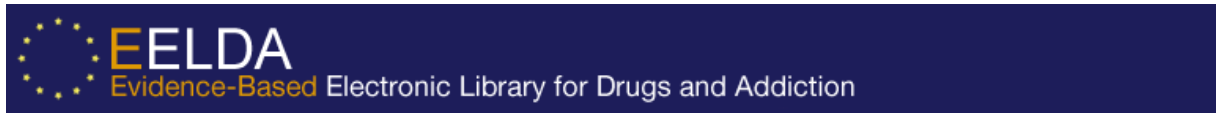

David L Sackett, William M C Rosenberg, J A Muir Gray, R Brian Haynes, W Scott Richardson. Evidence based medicine: what it is and what it isn't. BMJ 1996; 312:71-2.

Mogyoróssy Zsolt, Szende Ágota, Mogyoróssy Gábor, Böszörményi Nagy Klára: EBM – HTA szótár

<http://160.114.96.21/webtext/letolt/anyag/ebm/ebmglossary.pdf>

<http://www.mclibrary.duke.edu/subject/ebm/searching/ebmresources.pdf> ■

Az EMCDDA partnerként működik közre a holland Trimbos, a portugál IDT és az angol Drugscope intézetek által működtetett EELDA elektronikus könyvtár fejlesztésében. A rövidítés az 'evidence-based', a bizonyítékon alapuló módszertani megközelítésre utal. A honlapon található cikkek, mondatok vagy adatok mindegyikéhez hivatkozás kapcsolódik, mely olyan kutatásra mutat, amely a vonatkozó szigorú metodikai elvárásoknak is eleget tesz.

A honlapon jelenleg a kannabisz, a kokain és az ecstasy aloldala érhető el, a többi még feltöltés alatt áll. Egy oldal négy részre oszlik, általános ismertetésből, a szer hatásának bemutatásából, a prevenció és a vonatkozó kezelési gyakorlat ismertetéséből áll. Az egy szerhez tartozó négy fejezet további alegységekre oszlik, így átfogó képet nyújt az adott területhez kapcsolódó tudományos kutatások eredményeiről a tágabb nyilvánosság számára is érthető formában.

Az elektronikus könyvtár a www.eelda.org webcímen érhető el. ■

A Cochrane Együttműködés egy nemzetközi, non-profit, független szervezet, melynek célja, hogy naprakész, pontos információt szolgáltasson az egészségügyi ellátás hatásairól világszerte. Az egészségügyi beavatkozásokról szisztematikus irodalmi áttekintéseket készít és terjeszti azokat, valamint klinikai kísérletekkel és egyéb beavatkozások vizsgálatával támogatja a bizonyíték keresését. 1993-ban alapították, nevét Archie Cochrane brit epidemiológusról kapta.

Az Együttműködés adja ki a negyedévente frissülő ún. Cochrane Könyvtárat (Cochrane Library), mely tartalmazza egyrészt az általuk összeállított szisztematikus irodalmi áttekintéseket (Cochrane Database of Systematic Reviews), az összegyűjtött randomizált kontrollált vizsgálatokat (Cochrane Central Register of Controlled Trials), módszertani információkat (Cochrane Methodology Register), valamint a más kutatócsoportok által készített szisztematikus irodalmi áttekintéseket.

Honlapjukon a szisztematikus irodalmi áttekintések absztraktjai ingyenesen kereshetőek az alábbi címen: www.cochrane.org. ■

Az NREPP (Bizonyítékon alapuló programok és beavatkozások nemzeti adatbázisa) az amerikai SAMSHA (Szerhasználati és mentálhigiéniai szolgálatok hivatala) szolgáltatása. A sokféle szempont szerint kereshető adatbázis mentális és szerhasználati problémákkal kapcsolatos prevenció és kezelési programokat tartalmaz. Az adatbázis érdekessége, hogy csak értékelt programokat tartalmaz, de mielőtt a program bekerülne az adatbázisba egy szakértői csoport meghatározott kritériumok alapján (6 szempont szerint) értékeli a program értékelése során végzett kutatás minőségét és a különböző szempontok mentén osztályozza azt. Ezen felül pedig összefoglalót készítenek a kutatás során alkalmazott módszerek erősségeiről és gyengeségeiről is. Az adatbázisban a következő információk állnak rendelkezésre az egyes programokról: leíró információk magáról a programról és a tervezett eredményekről; az értékelés során végzett kutatás minőségének, valamint a program terjeszthetőségének osztályozása; tanulmányok és segédanyagok listája, melyeket az osztályozás során felhasználtak; a program gazdájának elérhetősége.

Az adatbázis hozzáférhető a www.nrepp.samhsa.gov címen. ■